Posamezna številka Din 1.50. Poštnina plačana v gotovini.

GLASILO NEZAVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravništvo: Karl Marksa (preje Turjaški) trg št. 2, pritličje. — Naročnina za mesec 6, četrtletno 18 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Štev. 12. LJUBLJANA, četrtek, 13. marca 1924. Leto II.

Pripravljajmo se!

Stranka je živ organizem, ki je z milijoni niti zvezan z onim razredom, iz katerega izhaja. Nastanek močne proletarske stranke traja leta in desetletja.

Če pogledamo malo nazaj, v zgodovino delavskega političnega gibanja v Sloveniji, na ustanovitev sodcialdemokratske stranke pred vojno, na socialistično delavsko stranko Jugoslavije (komunistov), na kom. stranko Jugoslavije, na dobo popolne nezakonitosti in končno na ustanovitev in enoletni razvoj NDSJ, vidimo, da je živi, dialektični razvoj proletarske stranke kompliciran, dolgotrajen proces. Stranka se poraja s težkimi napori, doživlja velike pregrupacije, izključenja, težke izkušnje v ognju boja, preden postane končnoveljavno stranka revolucionarnega proletariata, stranka delavskega razreda. In ta proces se ne ustavi nikdar. Najboljša proletarska stranka na svetu je brezdvomno ruska boljševiška stranka, čije zgodovinski razvoj traja že 45 let in ki je pred šestimi leti povedla ruskega delavca in kmeta v odločilno zmago. In tudi ona se še vedno formira in pregrupira; takoj po zmagoviti revoluciji je bilo opažati velik dotok kmetov v stranko; pozneje je zopet naraščalo v stranki število industrijskega proletariata, inteligenca je v skupinah vstopala v stranko, da je potem zopet v gručah izstopala. Po trinajsti strankini konferenci se je prijavilo nad 100.000 delavcev za vstop v strankino članstvo.

Le, če globoko mislimo o proletarskem gibanju, če vzamemo stranko v njenem dialektičnem razvoju, če jo spojimo z živim bojem delovnih množic tekom let in desetletij, moremo pravilno razumeti stranko in njene naloge.

Pred dobrim letom se je posrečilo jugoslovanskemu proletariatu vzpostaviti svojo legalno stranko — Neodvisno Delavsko Stranko Jugoslavije. Buržuazija je skušala na vse načine preprečili njeno ustanovitev in njen razvoj. V Sloveniji sta hotela Klemenčič in Fabjančič odcepiti revolucionarni proletariat Slovenije od proletariata drugih pokrajin in ga zapeljati na napačna pota. Njihov poskus se radi proletarske razredne zavesti ni obnesel in bila sta izločena iz gibanja. Proletariat je likvidiral njihovo likvidatorstvo in razširil NDSJ tudi na Slovenijo.

V kratkem času se je začutila živa potreba po strankinem kongresu, ki naj določi jasno politiko in taktiko stranke v vseh vprašanjih v današnjem težkem gospodarskem in političnem položaju delavskega razreda Jugoslavije. — Policija je zabranila kongres, ali stranka je našla vseeno pota, da izdela svoje politične smernice — odločila se je, da izvede v stranki diskusijo in glasovanje (referendum) vseh strankinih članov o vseh najvažnejših vprašanjih. Te dni se je končal referendum in pokazal, kolika disciplina in zavednost že vlada v mladi stranki in da je stranka z malimi izjemami v Srbiji enodušna v začrtanih političnih in taktičnih smernicah.

Krajevne organizacije in zaupništva imajo izvesti tekom 30 dni svoje občne zbore, na katerih imajo pregledati vse dobre in slabe strani svojega dosedanjega delovanja in na podlagi sprejetih resolucij, na podlagi konkretnega položaja določiti in zboljšati svoje delo, da bodo postale res voditeljice revolucionarnih delavcev in kmetov v njihovem boju proti kapitalu, proti reakciji, proti vladajočemu režimu barbarske SHS buržuazije. Z izvršitvijo teh občnih zborov se bo končala prva kratka (enoletna) perioda NDSJ, z izvršitvijo občnih zborov se bo ustvarila zdrava podlaga za uspešni napredek NDSJ kljub vsem težkim okoliščinam. Poglobila se bo organizacija stranke s tem, da bo prestavljeno njeno težišče vedno bolj v obrate in na njive, kjer delajo delavci in kmetje. Povečala se bo njena zunanja delavnost v delavskem in kmetskem gibanju, postajala bo vedno odločilnejši faktor.

Mnogo pogreša delavski razred Jugoslavije! Nima političnih svobočin, nima svobode govora in tiska, nima svobode zbiranja, nima svojega zastopništva v političnih institucijah meščanske države, skratka, manjka mu vseh onih sredstev, vsega onega orožja, ki olajšuje njegov boj proti kapitalizmu, za svoje končno osvobojenje, za socializem. Jugoslovanskemu proletariatu so vse te svoboščine tako potrebne, kakor je potreben svež zrak za zdravo dihanje iz polnih pljuč. Te pravice, — ki jih jemlje nezakoniti »Zakon o zaščiti države« — so osnovni pogoj za svoboden razvoj in uspešen boj za delno zboljšanje danega položaja in za končno osvobojenje.

Ali te potrebne politične svobode ne bo dala niti ena meščanska stranka, ne bo dala nobena vlada meščanskega »opozicionalnega bloka«, ampak to svobodo si mora proletariat sam v zvezi s kmetom **priboriti**.

Čim dalje proti vzhodu monarhije SHS gremo, tem bolj balkanske metode uporablja buržuazija, tem večje politične in kulturne naloge stopajo pred NDSJ, pred proletarsko stranko. Proletariat Slovenije kot industrijsko najbolj razvite pokrajine mora igrati vodilno vlogo v proletarskem gibanju Jugoslavije. Ali zato pa mora imeti tudi najmočnejšo organizacijo. Za stvarno moč enega razreda in njegovih bojevnih organizacij je odločilna njegova organizacijska, njegova akcijska sila.

A naše organizacije morajo biti ne samo notranje trdne, ampak morajo znati pridobiti odločilni vpliv med proletarskimi in kmetskimi množicami. Oboje je tesno spojeno med seboj. Brez dobre, disciplinirane in centralistične organizacije je nemogč uspešen boj in disciplinirana, trdna organizacija je nemogoča brez pravilne politike, brez pravilnega pojmovanja in vodstva gibanja delovnih množic.

Delavski razred Jugoslavije mora in bo vzel na svoje rame stvar pridobitve politične svobode. To je neizogiben, čeprav samo prvi korak za uresničenje velike zgodovinske misije proletariata: ustvarjenje družabnega reda, ki izključuje izkoriščanje človeka po človeku. Jugoslovanski proletariat mora vreči jarem zakona o zaščiti države, jarem — najhujše buržuazne in oficirske diktature nad delovnim ljudstvom, da bo nadaljeval še z večjo energijo boj proti kapitalizmu, meščanstvu in veleposestniški kasti do popolne zmage socializma.

V znamenju tega, v zavesti teh bližnjih nalog in končnega našega cilja se imajo izvršiti občni zbori in njihovi sklepi, da bodo odgovorili svojim nalogam. Preko vseh ovir in zagat, v najtežjih trenutkih moramo imeti stalno pred očmi svoj končni cilj; napram temu moramo urejati vse svoje delo.

Strnimo svoje vrste!

Stisnimo pasove!

Češki socialdemokrati kupljeni od industrijalcev špirita.

Praško »Rude Pravo« je objavilo faksimile z dne 28. novembra in 16. decembra 1923 oddanih pisem bivšega veleposestniškega poslanca in predsednika Bohemia-banke dr. Kubicek-a na ministrskega predsednika Švehla; v tem pismu sporoča Kubicek naslovljencu, da so v njegovih rokah potrdila o izdanih vsotah iz dispozicijskega fonda špiritovih tvornic; v tem pismu na ministrskega predsednika ugotavlja tudi, da so na podlagi teh potrdil prejeli največjo vsoto iz fonda **češki socialdemokrati**.

(Več glej v listu pod naslovom: »Dnevni korupcijski škandali na Čeho-Slovaškem«.)

Velik proces proti poljedelskim delavcem na Slovaškem.

Te dni se je pričel na Slovaškem velik sodnijski proces proti 177 poljedelskim delavcem, ki so obtoženi u p o r a proti obstoječim zakonom, češ, da so prišli v novembru 1922 k upravitelju veleposestva Neuschloss na Slovaškem in zahtevali od njega obnovitev prejšnje kolektivne pogodbe; in ko je upravitelj njihovo zahtevo odklonil, so izsilili od njega 100.000 čeških kron. Drugi dan je prišla češka žandarmerija in aretirala 177 delavcev.

Ta orjaški proces kaže v vsej luči divjaške metode suženjskega tlačenja poljedelskih delavcev ne samo v »svobodni« čehoslovaški republiki, temveč po vseh kapitalističnih državah in tudi pri nas.

O procesu bomo še poročali.

Nasilja rumunske vlade v Besarabiji.

»Izvestja«, glasilo sovjetske vlade, podaja obširni zgodovinski pregled nasilne zasedbe Besarabije (71 milijonov prebivalcev) po Rumuniji. Dne 5. marca 1918 je rumunska vlada podpisala pogodbo z zastopniki ruske in ukrajinske sovjetske vlade, da bo v dveh mesecih izpraznila Besarabijo in da se potem ne bo več vmešavala v njene notranje zadeve. Kljub podpisani pogodbi je rumunska vlada 26. novembra istega leta z neprimernimi švindli in nasiljem zasedla Besarabijo.

»Izvestja« pravijo na to, da pri sedanjih rusko-rumunskih pogajanjih nima rumunska vlada niti malo pravice, da zahteva Besarabijo zase, ker govore proti temu vsi zgodovinski, nacionalni in gospodarski razlogi.

V Harkov dohajajo dnevno vedno nove grupe beguncev iz Besarabije radi nasilstev rumunskih oblasti nad ukrajinskim prebivalstvom, ki tvori dve tretjini prebivalstva Besarabije.

Misel na zopetno **združenje Besarabije s sovjetsko ukrajinsko republiko** zavzema najširše množice besarabskega prebivalstva brez ozira na narodnost.

Grška priznala sovjetsko Rusijo.

Po vesteh iz Aten je 10. marca grški poslanik v Berlinu podpisal v imenu svoje vlade z delegati ruske sovjetske vlade sporazum, s katerim priznava sovjetsko vlado in se obvezuje, da stopi z njo v redne diplomatične odnošaje.

Proslavimo 18. marc!

18. marc — dan žrtev reakcije.

Centralni odbor Internacionalne Rdeče Pomoči je sklenil, da se napravi letošnji 18. marc za

internacionalni rdeči pomožni dan

dan p a r i š k e k o m u n e, dan, na katerega se spominja svetovni proletariat svojih dragih padlih sodrugov, naj se izkoristi za to, da se zbira in nabira prispevke za še žive sodruge, ki ječé za jetniškimi zidovi. V vseh meščanskih deželah sveta je danes stotisoče političnih jetnikov. Rdeča Pomoč je storila vse, kar je v njenih močeh, ali beda je večja, kot razpoložljiva sredstva. Proletariat se doslej še ni dovolj živo udeleževal pomožnega dela za politične jetnike, begunce in njihove družine.

Zato se mora povečati propagando na dan 18. marca! Delavci in delavke Slovenije! Razvijmo na dan 18. marca največjo aktivnost! Na vseh zborovanjih zbirajmo za Rdečo Pomoč! Nobeno strankino, nobeno strokovno zborovanje ne sme miniti, ne da bi se zbiralo na ta dan za Rdečo Pomoč!

Potrojimo svojo aktivnost na dan proslave prvega revolucionarnega vstajenja pariškega proletariata za osvobojenje delavskega razreda in celokupnega človeštva!

Zbirajmo za Rdečo Pomoč!

Pripravimo se na 18. marc!

Pokrajinski odbor Rdeče Pomoči.

Pripomba: Že poslane direktive poedinim organizacijam ostanejo v veljavi.

Polomija „Orjune“.

Orjunaši mečejo brezposelne delavce iz dvorane. — Orjunaši proti sovjetski Rusiji. — Orjunaši za zaščito jugoslovanskih bankirjev in kapitalistov. — Orjunaši za to, da Vranglovci odjedajo kruh našemu delavcu in uradniku. — Kaj pa »socialisti«?

Za soboto 8. marca je sklicala ljubljanska Orjuna s kričečimi letaki in lepaki shod za reducirane uradnike in brezposelne delavce. Naši delavci so šli na shod, da vidijo, kako in kaj.

In v dvorani nismo našli nič drugega kot same poklicne Orjunaše, nekaj študenterije in le par reduciranih nameščencev.

Kljub temu, da je bil javni shod, niso hoteli dopustiti Orjunaši volitev predsedstva, ki si ga je lepo uzurpiral Kranjc. Takoj pri prvem govoru g. Šlajpaha je prišlo do burnih medklicev prisotnih delavcev: »Dol s kapitalisti!«, »proč z Orjuno!«, »živela sovjetska Rusija!«, »ven z Vranglovci!«

Orjunaši so hoteli s terorjem prisiliti delavce, da naj molčijo in poslušajo čvekarije jugofašistov. Ali delavstvo je nadaljevalo z medklici in protesti proti orjunaškim govorancam, dokler ni dobil besede sodrug Vrhovc, ki je bil živahno pozdravljen in aplavdiran med klici: Živela Neodvisna delavska stranka Jugoslavije!. S. Vrhovc je obrazložil vzroke brezposelnosti, ki jo povzroča kapitalistično gospodarstvo. Boj proti brezposelnosti mora voditi delavstvo potom skupnih brezposelnih odborov, ki se že snujejo. Orjunaši so pa le oboroženi zaščitniki jugoslovanskega kapitala. Ko so začeli Orjunaši delati med njegovim govorom medklice o domovini, jim je dejal s. Vrhovc: Proletariat danes še nima nikjer domovine, razen v sovjetski Rusiji. Temu je sledilo burno ploskanje in klicanje: Živela Sovjetska Rusija!, Ven z Vranglovci! — na kar so orgovarjali Orjunaši: Proč s Sovjetsko Rusijo! Ne maramo je!. Vranglovci so naši bratje! itd. Razburjenje se je polagoma poleglo, da je mogel dokončati s. Vrhovc svoj govor med živahnim odobravanjem brezposelnih.

Za njim je stopil na govorniški oder zopet Orjunaš, čigar govor se je le včasih čul radi burnega protestiranja zbranih delavcev. Predsedstvo shoda je dalo povelje, da akcijska črta Orjune napravi »red« v dvorani. Pri tej četi se je zlasti odlikoval gotovi N., ki je v Zagrebu poneveril blagajno pri strokovni organizaciji in ki je bil štrajkbreherski organizator pri stavki brivskih pomočnikov. Taki ljudje so v Orjuni, taki ljudje pravijo, da bodo »branili domovino!«

Ali orjunaška akcijska četa ni napravila »reda in miru«, dokler ni dobil besede s. Kobler, živahno pozdravljen po delavstvu. Med njegovim govorom so ga provocirali poklicani Orjunaši in neka peščica Vranglovcev, šum v dvorani je narastel, s. Koblerju niso več dovolili Orjunaši, da bi nadaljeval svoj govor. Hoteli so ga vreči iz dvorane. Nekaj brezposelnih delavcev ga je hotelo vzeti v zaščito, nastal je pretep, pri čemer so bili Orjunaši v večini in so potegnili iz žepov revolverje. Brezposelne delavce so hoteli vreči iz dvorane. Shod se ni mogel več nadaljevati. Govoril je še sodrug Kermauner in Orjunaši, videč da jih ne mara brezposelno delavstvo poslušati, so med splošnim neredom zaključili svojo polomijado, ki so jo nazivali na letakih za shod »manifestacijsko skupščino«.

Zanimivo je to, da na shod ni prišel niti en »socialist« tam iz Šelenburgove ulice, da ni bilo blizu nobenih Svetkovih »udarnikov«, ki bi jih menda rad imel Svetek samo za svojo lajbgardo proti delavstvu. Že večkrat smo ugotovili, da socialisti nočejo voditi nobenega boja proti fašizmu, ki išče svoje šanse med brezposelnimi. To moramo danes ponovno ugotoviti in istočasno konštatirati, da vodi le NDSJ boj proti jugofašistom, tako s propagando, kot organizacijsko. Delavci, bodite pozorni po vseh krajih na gibanje jugofašistov in organizirajte se proti njim!

Proč z Orjuno!

Živela NDSJ!

Snujte povsod skupne brezposelne delavske odbore!

Ustvarimo enotno fronto proti kapitalizmu, reakciji in fašizmu!!

Politični pregled.

Radićev odposlanec v Beogradu.

V Beograd je končno prišel odposlanec Radićeve HRSS in prinesel 20 poslanskih mandatov, da jih potrdi beograjski parlament. Ko je prišel v Beograd poslanec Radićeve stranke g. Predavac, so ga novinarji oblegali in v klubu muslimanske organizacije jih je sprejel kakih 30 ter jim razložil svojo misijo na sledeči način: Odbor HRSS je sklenil, da bo podpiral akcijo opozicijonalnega bloka in bo v to svrho uporabil vsa sredstva, ki jih ima na razpolago. Podrobnejše podatke boste dobili od gospodov, ki vodijo ta blok, to je od Davidovića, Korošca in Spahe. Jaz samo izvršujem sklepe HRSS in sem prinesel pooblastila za verifikacijo naših mandatov. Nedeljska seja hrvatskega narodnega zastopstva je sklepe vodstva HRSS soglasno odobrila. Vesti, da se je pokazal pri sklepanju nesporazum, so neresnične. Šefi opozicijonalnih skupin imajo sedaj določiti število poslancev, ki naj pridejo v Beograd, da se vrže vlada. — Na vprašanje, ali misli, da bodo težave pri verifikaciji, je odgovoril: Mislim, da se bo držala parlamentarna praksa ter da se napram nam ne bo delala izjema. Če bi kdo to le hotel, smo pa mi tudi na to pripravljeni. — Glede dela in naloge bloka je izjavil: Lahko se sporazumemo, da se še v tem parlamentu rešijo nekatere nujne zadeve. Potem bi se hitro razpisale volitve in rešitev državnega problema bi bila naloga prihodnjega parlamenta.

Kako fabricira vlada vesti?

V Beogradu obstoji tiskovni urad (prisino srbsko: »pressbiro«). Ta tiskovni urad je služabnik režima in hrani meščanski tisk s tako hrano, ki prija vladi.

Ne samo to!

Beograjski tiskovni urad ministrstva za zunanje zadeve ne daje samo uniformiranih poročil za vse beograjske liste naenkrat. On daje posamezno informacije danes enemu listu, jutri drugemu, pojutrišnjem tretjemu itd.

Naravno, da ta poročila prireja minister, napram interesom svoje stranke, kateri se ima zahvaliti za svoj ministrski stolček.

Beograjski meščanski listi nimajo svojih dopisnikov v Budimpešti; beograjski tiskovni urad fabricira »izvirne« brzojavke in dopise iz Budimpešte o pripravah Madjarov proti Jugoslaviji, da pripravljajo Madjari revolucijo na Hrvatskem, da je bilo aretiranih toliko in toliko madjarskih špijonov itd.

Drugi listi prinašajo zopet »izvirne« vesti, kako se Todor Aleksandrov pripravlja, da spomladi vdere v »južno Srbijo« (tako imenuje srbsko meščansko časopisje Makedonijo).

Tretji list zopet »izvirno« poroča, kako pripravljajo napad na »južno Srbijo« razni albanski komitaši kot Hasan beg, Ahmet beg, x-beg, y-beg, z-beg itd.

Tako laže dnevno meščansko časopisje svoje bralce, vedno v interesu vladajočega režimo.

Opozicijonalni blok stvorjen.

V soboto zjutraj se je na seji šefov opozicije sklenilo, da poslanec Predavac izroči predsedstvu skupščine najprej 20 poslanskih poverilnic v verifikacijo. To se je po seji tudi izvršilo in podpredsednik narodne skupščine je potrdil prejem poverilnic. Najbrž pride 20 Radićevih poslancev še pred verifikacijo v skupščino. Predavac je dejal, da zlasti radi tega, da se lahko sami branijo, če se ponovijo na stranko in Hrvate slični napadi kot zadnjič od strani ministra dr. Ninčića. Zvečer se je poslanec Predavac odpeljal zopet v Zagreb, kjer je imel kratek sestanek z dr. Korošcem in dr. Spahom. — Davidović je povodom posvetovanj opozicijskega bloka izjavil časnikarjem: Opozicijonalni blok je ustvarjen v interesu države in naroda. Prvi dnevi novega bloka bodo to dokazali. S konsolidacijo notranjih razmer po krizi bo država močnejša, njen mednarodni položaj bo ugodnejši. Ustava in zakoni bodo dobili svoje polnomočje. Naša država bo prišla v vrsto pravnih držav. Nasilje bo prenehalo. Prenehala bo korupcija, ki je bila grdo obilježje naših dosedanjih razmer.

Ustava in zakoni toliko časa ne bodo dobili polnomočja in Jugoslavija toliko časa ne bo prišla v vrsto pravnih držav, dokler ne bo ukinjen »Zakon o zaščiti države«, ki zabranjuje svobodno delovanje delavskih organizacij in omogočava policijski in fašistovski teror nad delavcem in kmetom.

Ali, kakor smo že večkrat poudarili, gospodje okrog opozicionalnega bloka ne mislijo ukiniti izjemnega stanja in nezakonitega režima, temveč utrditi gospodstvo jugoslovanske buržuazije.

Delavec in kmet bosta morala z združenimi močmi vreči »Zakon o zaščiti države« in si priboriti svobodo zbiranja, govora in tiska.

Konec carističnega poslanstva v Beogradu.

Vlada je izdala te dni sledeči komuniké: Ker je politična misija ruskega poslaništva v Beogradu prenehala, se g. Strandmannu, dosedanjemu ruskemu poslaniku v Beogradu, prepuščajo interesi ruskih emigrantov v naši državi kot »delegatu za emigrante«.

Končno, po šestih letih padca caristične Rusije, se je ukinilo njeno poslaništvo v Beogradu. Ali kakor je bilo zločinsko in smešno, da je držala beograjska vlada poslaništvo od caristične Rusije, ki je nikjer ni bilo, ravno tako zločinsko je to, da se sedaj istemu caristu prepuščajo »interesi ruskih emigrantov«. Ti ljudje bi se morali vrniti v

LISTEK.

Lenin.

Eden glavnih pogojev uspeha boljševikov.

Danes menda že vsakdo vidi, da se ne bi mogli boljševiki držati na oblasti dve in pol leti,* niti dva in pol meseca brez najstrožje, res železne discipline v naši stranki, brez popolne in brezmejne podpore po vsej množici delavskega razreda, t. j. po vsem, kar je v tem razredu misleče, časno, požrtvovalno, vplivno in sposobno, da potegne za seboj zaostale plasti.

Demokracija proletariata (proletarska država) je najostrejša, najbolj vroča, najneusmiljenejša vojna novega razreda proti **močnejšemu** sovražniku, proti buržuaziji, katere odpor se **podesetori** z njenim strmoglavljenjem (čeprav le v eni deželi), in katere moč ne obstoji samo v moči internacionalnega kapitala, v jakosti in trdnosti internacionalnih odnošajev buržuazije, temveč tudi v **moči navade**, v moči **malega obrata**, kajti malega obrata je na svetu žal še mnogo, mnogo; mali obrat pa **ustvarja** kapitalizem in buržuazijo neprestano, vsak dan, vsako uro, elementarno in v množini. Iz vseh teh razlogov je proletarska država potrebna in zmaga nad buržuazijo je nemogoča brez dolgega, vztrajnega, obupnega boja na življenje in smrt — boja, ki zahteva samozatajevanja, discipline, trdnosti, neuklonljivosti in enotnosti volje.

Ponavljam, izkušnja zmagovite države proletariata v Rusiji je nazorno pokazala onim, ki ne znajo misliti ali ki niso razmišljali o teh vprašanjih, da je eden glavnih pogojev za zmago nad buržuazijo brezpogojna centralizacija in stroga disciplina.

O tem se često govori. Ali še daleč se dovolj ne razmišlja o tem, kaj se to pravi, pod kakimi pogoji je to mogoče. Ali se ne bi večkrat spojilo priznanje sovjetski oblasti in boljševikom z najresnejšo analizo vzrokov, zakaj so mogli ustvariti boljševiki za revolucionarni proletariat neobhodno potrebno disciplino? — Boljševizem kot struja politične misli in kot politična stranka obstoji od leta 1903. Samo zgodovina boljševizma, ki obsega vso periodo njegovega obstoja, more zadostno pojasniti, zakaj je mogel pod najtežjimi okoliščinami stvoriti in obdržati železno disciplino, ki je bila neobhodno potrebna za zmago proletariata.

In predvsem nastane tu vprašanje: s čim se zdrži disciplino revolucionarne stranke proletariata? S čim se jo kontrolira? S čim se jo krepi? Prvič z zmožnostjo spoznanja proletarske avantgarde in z njeno vdanostjo revoluciji, z njenim samozatajevanjem, požrtvovalnostjo, heroizmom. Drugič s tem, da se zna zvezati s široko množico delovnega ljudstva, v prvi vrsti s proletarsko, **ali tudi z neproletarsko** delovno množico, in če hočemo, tudi spojiti se z njo do gotove meje. Tretjič s pravilnostjo političnega vodstva, ki jo ta avantgarda udejstvuje, s pravilnostjo njene politične strategije in taktike, pod pogojem, da se široke množice prepričajo o pravilnosti po **lastni izkušnji**. Brez teh pogojev je nemogoče uresničiti disciplino v revolucionarni stranki, ki je dejansko sposobna, da je stranka revolucionarnega razreda, ki ima vreči buržuazijo in preobličiti vso družbo. Brez teh pogojev se izpremenijo poskusi, upostaviti disciplino, neizogibno v nič, v frazo, v komedijo. Ti pogoji pa z druge strani ne morejo naenkrat nastati. Ustvari se jih z dolgotrajnim delom, s težko izkušnjo, njihov razvoj olajšuje le pravilna revolucionarna teorija, ki ni noben dogma, ampak ki zavzame končnoveljavno obliko le v tesni zvezi s prakso resničnega revolucionarnega gibanja. — Da je mogel boljševizem v letih 1917—1920 pod nezaslišano težkimi okoliščinami upostaviti in uspešno udejstviti najstrožjo centralizacijo in železno disciplino, za to je enostavno vzrok v zgodovinskih posebnostih Rusije.

Z ene strani je nastal boljševizem v letu 1903. na trdni podlagi marksistične teorije. Pravilnost te — in samo te revolucionarne teorije se pa ni dokazala samo z izkušnjo vsega devetnajstega stoletja, z izkušnjami zmot in kolebanj, napak in razočaranj revolucionarne misli v Rusiji. Tekom pol stoletja, približno od štirideset let do devetdeset let prejšnjega stoletja je iskala željno napredna misel v Rusiji, pod jarmom nezaslišano surovega in reakcionarnega carizma, pravilno revolucionarno teorijo in je zasledovala s čudgovito gorečnostjo in z veliko skrbnostjo vsako »zadnjo besedo« Evrope in Amerike na tem polju. Rusija si je res **zaslužila** marksizem kot edino pravilno revolucionarno teorijo s pol stoletja trajajočo zgodovino nezaslišanega revolucionarnega junaštva, neverjetne energije in brezmejnosti v iskanju, **študija**, praktičnega raziskavanja, prevar, preskušnje, primerjanja z izkušnjo Evrope. Radi po carizmu ustvarjene emigracije je razpolagala revolucionarna Rusija v drugi polovici devetnajstega stoletja s tako bogatimi mednarodnimi zvezami, tako izvrstno orientiranostjo z ozirom na svetovne oblike in teorije revolucionarnega gibanja kot nobena druga dežela na svetu.

Z druge strani je predelal na tej iz granita sklesani teoretični podlagi nastali boljševizem petnajstletno (1903—1917) praktično zgodovino, kateri ni primera z ozirom na njene bogate izkušnje. Kajti niti ena dežela ni predelala v teh 15 letih niti približno toliko kot Rusija v smislu revolucionarne izkušnje, hitrosti in menjanja različnih oblik gibanja: legalnega in ilegalnega, mirnega in viharnega, podzemeljskega in javnega, parlamentarnega in terorističnega, **malih** konventiklov in gibanja množic. V nobeni deželi se ni v tako kratkem času koncentriralo toliko bogastvo oblik, nians in metod boja **vseh** razredov **sodobne** družbe, in pri tem boja, ki je radi zaostalosti dežele in ogromnega jarma carizma zlasti hitro dozoreval in si prilastil zlasti željno in uspešno odgovarjajočo »zadnjo besedo« ameriških in evropskih političnih izkušenj.

* Lenin je to napisal v letu 1920.

Kmetska priloga štev. 1.

Manifest kmetske konference Neodvisne Delavske Stranke Jugoslavije.

Sodrugi, delavci in kmetje!

V nedeljo, dne 9. marca t. l. so se prvič zbrali v Delavskem domu v Ljubljani na Karla Marksovem trgu zastopniki revolucionarnih kmetov in delavcev k prvi kmetski konferenci.

Naš položaj, sodrugi kmetje, viničarji, bajtarji in poljedelski delavci, ni nič boljši kot oni fabriških delavcev. Da, v marsikaterem oziru se nam godi še slabše. Mi kmetje in delavci imamo skupnega sovražnika. Veleposestniki in fabrikanti, trgovci in banke, visoki uradniki, duhovniki in generali, vsa kapitalistična gospoda mest in vasi živi udobno življenje na naš račun. Mi garamo, oni nam pa ukazujejo. Mi živimo v nizkih bajtah in ozkih, nezdravih stanovanjih, oni pa v bogatih in prostornih palačah. Današnja kapitalistična država ščiti njihovo gospodstvo nad nami in brani njihova, na račun naših žuljev nagrabljena bogastva.

Skopa nam je zemlja in poleg tega je imamo premalo. Vsled tega moramo garati od ranega jutra do poznega večera. Ker nam ne preostaja časa, se nismo dosti brigali za politiko. Skrb za njo smo prepuščali oštirjem in duhovščini, misleč, da se nas kmetov politika dosti ne tiče.

Šele svetovna vojna nam je odprla oči. Na fronti in v strelskih jarkih smo spoznali, da so nas tisti, ki smo jim prepustili vodstvo in skrb za politiko, pognali v medsebojno klanje za profite kapitalistične gospode. Ta je ostala doma na varnem in si tu polnila žepe na račun naše krvi in našega zdravja, na račun mrtvih, pohabljenih, vdov in sirot. Nam doma pa so propadali domovi. V vojni smo mi kmetje in delavci še bolj obubožali.

Mi kmetje smo sicer plačali svoje dolgove, ali mi padamo sedaj zopet v nove in v še večje dolgove. Kapitalistična gospoda skuša sedaj še poleg vsega zvrniti vsa bremena svetovne vojne na ramena delavcev in kmetov. In da urtdi svoje gospodstvo, je ustvarila proti nam izjemne zakone, ž njimi je razgnala Komunistično stranko Jugoslavije, ker je brezobzirno zastopala koristi delavcev in kmetov.

Mi kmetje zunaj na vasi spoznavamo vedno bolj, da se moramo sami brigati za politiko in da je ne smemo prepuščati vaški in mestni kapitalistični gospodi in njenim strankam — klerikalcem, ki so nas pognali v svetovno vojno, demokratom in samostojnežem, ki so v zvezi s klerikalci zvalili na nas vsa bremena vojne in ustvarili današnji režim srbskega imperializma in narodnega zapostavljanja.

V zvezi z gospodskimi strankami mi kmetje ne bomo prišli do osvobojenja. Mi živimo na vasi, delamo raztreseno po poljih. Središča oblasti pa so danes mesta. V njih se odločuje usoda delavca in kmeta.

Naši sotrpini kmetje so se poskušali v nekaterih državah organizirati samostojno. Ali našli niso pravilne poti. Hoteli so vladati skupaj z gospodskimi strankami. Pretkani gospodski politiki so prevarili in podkupili voditelje kmetov. In tako so postale te samostojne kmetske stranke orodje vladajoče gospode proti kmetom. V Bolgariji, kjer so poskušali kmetje, da sami osvoje državno oblast in jo drže proti delavcem, so bili premagani po gospodi in njihovih priganjačih.

Kmetje so zmagali edino v Rusiji, ker tu so se znašli s svojim naravnim zaveznikom — fabriškim delavcem. Dobili so zemljo in osvobojeni izpod jarma carizma, veleposestnikov, kapitalistov in narodnega zatiranja, vladata delavec in kmet skupno v prvi delavsko-kmetski republiki na svetu.

Fabriški delavec se je že pred desetletji osvobodil vodstva gospodskih strank. On živi v mestu, kjer so središča kapitalistične oblasti, bogat je na izkušnjah v boju proti kapitalistični gospodi. Ker se ona boji, da bi se mi kmetje priključili fabriškim delavcem, zato nas hujska drugega proti drugemu. Toda mi revolucionarni kmetje vemo, da nam bodo revolucionarni delavci pokazali pravilno pot k osvobojenju. Zato moramo stvoriti mogočen delavsko-kmetski blok, ki bo stal pod vodstvom NDSJ in ki nas bo povedla k osvobojenju in k delavsko-kmetski republiki, kjer bodeta odločevala delavec in kmet.

Naj živi delavsko - kmetski blok!
Naj živi delavsko - kmetska vlada!
Naj živi delavsko - kmetska republika Slovenija v zvezi federativnih republik Balkana in Podonavja!
Naj živi Neodvisna Delavska Stranka Jugoslavije in njena prva kmetska konferenca!

Ljubljana, dne 9. marca 1924.

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO NDSJ V LJUBLJANI.
KMETSKI ODBOR NDSJ V LJUBLJANI.
PREDSEDSTVO I. KMETSKE KONFERENCE NDSJ V LJUBLJANI.

Prva kmetska konferenca NDSJ.

V nedeljo se je sestalo 24 kmetskih delegatov iz različnih okrožij Slovenije, da začrtajo pot, po kateri naj hodi kmet, da pride do svoje pravice.

Ta konferenca je brezdvomno najvažnejši, najpomembnejši dogodek v razvoju revolucionarnega gibanja pri nas, v razvoju NDSJ, stranke delavskega in kmetskega razreda Jugoslavije.

Najboljši del kmetske armade iz Slovenije se je zbral na svojo konferenco, da skupaj s proletarsko armado napove boj kapitalizmu in izkoriščanju v imenu življenjskih interesov širokih množic malih in srednjih kmetov ter poljedelskih delavcev. Temu najboljšemu delu revolucionarne kmetske armade bodo sledile vedno širše kmetske množice.

Ne v imenu kakih socialističnih besedičenj, temveč na podlagi življenjskih interesov slovenskega kmeta prihajajo njegovi zastopniki do zaključka, da bo osvobodil kmeta izpod vedno neznosnejšega jarma izkoriščanja in tlačenja skupen boj z revolucionarnim delavstvom, ki je ravno tako ali pa še bolj izkoriščano. V koristi obeh — delavca in kmeta — je, da se borita proti današnjemu režimu, da se borita proti vladajoči krivici, da se borita za uničenje nadvlade oderuhov in pijavk in za vlado tistega, ki dela, ki drži svet pokoncu, t. j. za vlado delavca in kmeta.

Kmet, zlasti mali kmet ne trpi danes nič manj kot delavec v tovarni. Iz vrst malih kmetov se poraja delavstvo, vedno večje število kmetov prehaja v položaj delavcev in to z vso nazornostjo kaže, da morata hoditi delavec in kmet skupaj, če se hočeta rešiti izkoriščanja in postati gospodarja svoje usode.

SLS in SKS sta toliko goljufala kmeta, da kmet ne more več zaupati svoje usode tem strankam.

Kmetska konferenca se je pečala z vsemi vprašanji, ki se danes živo tičejo kmeta in je prinesla jasne tozadevne sklepe, ki jih spodaj prinašamo.

Težka je pot in mnogo dela bo stalo, preden se bo prebudila vsa slovenska vas. Ali ona se bo prebudila. Stvorjeno je jedro, stvorjen je generalni štab revolucionarnih kmetov, ki bodo skupaj z delavci organizirali boj proti neznosnemu današnjemu režimu mestne in veleposestniške gospode.

Industrijski proletariat se mora zavedati važnosti tega dogodka in olajšati ter omogočiti, da se čim prej udejstvi močan delavsko - kmetski blok, ki bo povedel vztrajen, odločen boj za osvobojenje kmetskega in delavskega razreda.

Delavci in kmetje, združite se!
Živela NDSJ, voditeljica revolucionarnega boja delavcev in kmetov!

Potek kmetske konference.

Na sklep pokrajinskega tajništva NDSJ so se dne 17. februarja t. l. razposlala vabila sodrugom kmetom na prvo kmetsko konferenco revolucionarnih kmetov in poljedelskih delavcev. Kmalu nato so pričela prihajati pisma iz raznih krajev Slovenije. Sodrugi kmetje so z navdušenjem pozdravljali misel kmetske konference in enotnega nastopanja delavcev in kmetov.

V nedeljo, dne 9. t. m. pa je prišlo kljub slabemu vremenu in kljub stremljenju buržuazije in njenih agentov, da bi onemogočili prodiranje NDSJ v slovensko vas, v Delavski dom

24 kmetskih delegatov

iz naslednjih krajev: Vodic, Kandrž, Nemškega Rovta, Rateč, Tržišča, Medvod, Hotiča, Kresnic, Št. Vida nad Ljubljano, Brezovice, Škofje Loke, Logatca, Cerkelj, Grobelnega, Borovnice, Križ, Hotedršce, Dolskega, Laz, Doba pri Domžalah, Stične, Device Marije v Polju, Bohinj. Bistrice itd.

Razen tega so se udeležile konference najvažnejše politične organizacije iz Ljubljane Trbovelj, Maribora, Jesenic, Vrhnike, Tržiča in Škofje Loke.

Kot delegat centralnega izvrševalnega odbora iz Beograda se je udeležil konference s. Čopič iz Zagreba.

Za pokrajinsko tajništvo je otvoril konferenco s. Lemež, izvajajoč:

Sodrugi delavci in kmetje! Prvič v zgodovini delavskega pokreta v Sloveniji so se danes zbrali na skupnem posvetovanju revolucionarni delavci in kmetje, da postavijo temelje mogočni bojni zvezi med delavci in kmeti. Dokler bodeta hodila delavec in kmet vsak svojo pot, tako dolgo bodeta oba pod jarmom kapitalistov. Če pa bosta združila kladivo in srp, potem bo padlo gospodstvo izkoriščevalcev, nov svet bo vstal, osvobojena bosta upostavila delavsko-kmečko zvezno republiko na celem svetu.

Gospoda pravi, delavec in kmet nista zmožna, da bi vodila gospodarstvo in državo. In vendar sta pokazala ravno najbolj zaostali delavec in kmet v Rusiji, kaj premoreta. Premagala sta carizem, pognala gospodo, ki ju je izžemala in tlačila skozi stoletja. V brezprimerni požrtvovalnosti sta se osvobodila in postavila sta na svetu prvo delavsko-kmečko zvezo socialističnih sovjetskih republik, ki zavzema eno šestino sveta. Dokazala sta tako delavec in kmet, kaj premoreta kljub ogromni premoči sovražnega kapitalističnega sveta. Istočasno pa sta pokazala, da delavca in kmeta nihče ne bo osvobodil, če ne bosta tega storila sama.

Kmetje stoje še večinoma pod vodstvom gospodskih strank, prepustili so skrb za politiko bogatim, oštirjem in vaškim oderuhom. Delavec je že davno spoznal, da se mora sam brigati za politiko, ako noče, da ga bodo goljufali na vseh koncih in krajih. V dolgoletnih bojih z buržuazijo si je pridobil delavec bogatih izkušenj. Zato je naravno, da kaže delavec kmetu pot, po kateri ima hoditi, da se bo uspešno boril proti kapitalistu. Kjer so kmetje nastopali sami brez delavcev ali proti njim, tam so bili premagani. To kaže najbolje poraz kmetov v Bolgariji, kjer so propadli v boju proti bolgarskim kapitalistom. V Rusiji pa je trdna delavsko-kmečka vlada, ker so držali skupaj delavci in kmetje.

Ko otvarjam prvo kmečko konferenco, ne smem pozabiti enega. Sodrugi, ni dovolj, da se prištevate k revolucionarni stranki. Pristaš NDSJ pomeni, biti bojevnik, ki mora biti odločen in ki se ne sme strašiti pred grožnjami buržuazije in pred njenim nasiljem. Ker delavci in kmetje ob božiču leta 1920. niso imeli bojevnikov, ampak samo volilce, zato je prišel zakon za zaščito države, ki je razgnal Komunistično stranko Jugoslavije. Mirno so to prenesli delavci in kmetje, zato je zapel bič belega terorja, ki še poje svojo pesem nad našimi hrbti.

Danes postavljamo temelje delavsko-kmečkemu bloku. Skromni so naši začetki, trda je ledina, ki jo moramo preorati. Ali ne strašimo se dela. V smislu naukov naših velikih učiteljev Karla Marksa in Lenina (delavci in kmetje prirede spominu Marksa in Lenina burno manifestacijo, vsi vzklikajo: Slava Marksu, slava Leninu!) bomo zmagali kljub vsemu. Naj živi revolucionarni delavsko-kmečki blok! Smatram konferenco za otvorjeno in želim v imenu pokrajinskega tajništva, da bodo posvetovanja plodonosna.

Pred volitvijo predsedstva so pozdravili konferenco:

Sodr. Čopič za centralni izvrševalni odbor in v imenu srbskih in hrvatskih revolucionarnih kmetov. Poudarja, da pomeni konferenca v Sloveniji prvi korak k zbližanju med delavcem in kmetom. Oba morata v svojem boju izkoristiti izkušnje ruske revolucije ter izkušnje razredne borbe v Bolgariji.

Sodr. Klopčič pozdravlja došle sodruge kmete v imenu delavske mladine in želi, da bi v njen krog stopila tudi kmetska mladina, da bi se tako stvorila že v mladih letih trda vez med delavsko in kmečko mladino.

Sodr. Hlebec pozdravlja došle sodruge kmete v imenu ljubljanske krajevne organizacije.

V imenu rudarjev, ki danes najhuje trpe pod jarmom kapitalizma, pozdravlja konferenco s. Fric iz Trbovelj, za kovinarje z Jesenic s. Kavčič, v imenu škofjeloške organizacije s. Kaiser.

Za sodruge kmete se je odzval pozdravom s. Košir iz Križ pri Tržiču.

Nato se je izvolilo predsedstvo. Kot predsednika sta bila izvoljena s. Vrhovc iz Ljubljane, kot delavec, in s. Urbanija kot kmetski delegat; za zapisnikarja pa s. Lemež.

Sodr. Vrhovc je nato kot brezposelni delavec prisrčno otvoril važna posvetovanja. Konferenca je odobrila dnevni red, na kar je sledil referat s. Marcela Žorge, ki ga je buržuazija pred kratkim obsodila na šest mesecev zapora, ker zvesto služi delavsko-kmečki stvari. Burno pozdravljen govori sodr. Marcel Žorga

o današnjem položaju kmeta v Jugoslaviji in njegovih nalogah.

Delavec in kmet prihajata vedno bolj do spoznanja, da morata stopiti v enotno fronto proti kapitalizmu. Vsak izmed njiju ima sicer svoje posebne interese, ali ti njuni interesi se ne križajo v boju proti skupnemu nasprotniku, t. j. proti kapitalistični gospodi. Brez skupnega dela ne bodeta prišla nikamor. To se je pokazalo zlasti v Rusiji, kjer sta potegnila skupno in se tako rešila izkoriščevalcev.

Slovenski kmet ne more živeti od svoje zemlje, on mora kupovati živež, vedno večja bremena pa ga silijo, da se zadolžuje in končno pride ob zemljo. Ni ga slovenskega kmeta, ki ga ne čaka nevarnost, da pojde danes ali jutri s trebuhom za kruhom. On mora garati od jutra do večera. Vse stranke ga goljufajo in se okoriščajo

ob njem, vsled tega je postal nezaupljiv. Slovenski kmet se vprašuje, kje je rešitev?

Odgovor je enostaven. Rešitev pride za kmeta, če bode vzel usodo v svoje roke in se zvezal z delavcem.

Kapitalizem izkorišča kmeta povsod. Banke mu v jeseni ceno pokupijo žito. Ima doma prašiče, ali on jih mora prodati, da dobi denar za davke, sam pa jé nezabeljeno. Militarizem pošilja njegove sinove v Albanijo in Macedonijo, od koder se vračajo bolni malarije. Uvedli so tlako. Davkov izliskajo več kot bi smeli. Po prevratu so obljubljali kmetom zemljo, dali pa so agrarne odbore, ki so bili le pesek v oči, da kmete potolažijo. Ko pa je postala gospoda močna, se je pozabila agrarna reforma in ostalo je vse pri starem.

SLS se smatra kot voditeljica kmetov. Pri zadnjih državnozborskih volitvah je pobrala skoro vse glasove in obljubila avtonomijo. Komaj pa so bile volitve končane, je pa sedla s Pašićem za eno mizo, da se pogaja na račun slovenskega delavca in kmeta. Sedaj ima vse Pašić in srbska gospoda. Ali naši klerikalci bi tudi radi imeli mal procent dobička. Podpisali so Markov protokol v Zagrebu, ki je bila navadna kravja kupčija, ki je omogočil Pašiću, da zavlada sam, klerikalcem pa je dal procente. Ravno tako postaja tudi sedanji opozicionalni blok navadna kupčija. Ena debela svinja se odpravlja od korita, tri nove suhe se pa rijejo k njemu. Ne bo ne avtonomije, ne rešitve iz tega neznosnega stanja. Ostal bo zakon za zaščito države, ostali bodo davki in vsa vojaška bremena. Kmet ne bo dobil zemlje, ker klerikalci se vežejo z demokrati in z muslimanskimi veleposestniki.

Izhod je samo eden: delavec in kmet se morata strniti v eno vrsto in pognati vse one, ki hočejo živeti na njun račun.

Naj živi delavsko-kmečki blok!

Naj živi delavsko-kmečka vlada!

Po referatu s. Žorge, ki so ga delegati opetovano prekinili s pritrjevanjem in ploskanjem, se je nato razvila debata.

Sodr. Urbanija: Jaz upam, da se je sklicala ta konferenca s pravim namenom, ne z zvijačo, kakor to delajó drugi. Mislim, da morata poteguiti delavec in kmet skupaj.

Sodr. Hrast: Kmetje že dolgo zahtevajo, da pride do združitve med delavci in kmeti.

Sodr. Nagode: Agitacija med kmeti je težka. Klerikalci in demokrati pošiljajo »Domoljub« in »Domovino«, ki sta cenejša kakor »Glas Svobode«. Oni dajo lahko ceneje, ker imajo banke. Kmet pa je še nezaveden. Pa počasi bo šlo tudi tu.

Kaiser: Kmetje so spoznali, da so jih samostojneži nafarbali. V našem listu treba vedno kaj pisati o kmetih.

Gregorin: List naj posveti več pozornosti kmetskim vprašanjem. Potem ga bodo kmetje tudi čitali.

Medja: V Bohinju smo imeli shod NDSJ. Bili so na njem tudi pristaši drugih strank. Izvajanja govornika so vzbudila v njih premišljevanja, ali sledijo pravim strankam.

Košir: Kmeta je težko organizirati. Njega tlačijo povsod. Tlači ga država, pa tlači ga duhovščina. Pravi, da je moral lani dati samo za biro 763 kron. Klerikalci so obljubljali avtonomijo, prinesli je pa niso. Naša kmečka zgodovina ima tudi svoje svetnike, četudi niso posvečeni. To so Matija Gubec, Primož Trubar, Marks in Lenin. List naj prinaša kmečke stvari, včasih tudi kake smešnice.

Gradiščnik: Kmet še vse preveč veruje raznim gostilničarjem, ki ga hujskajo proti delavcem, češ, kaj boš ti šel z delavcem, ki nima nič, ti pa imaš grunt in hišo.

V debato so posegli tudi sodrugi iz posameznih organizacij. Nato so bile sprejete resolucije, katere prinašamo nižje.

Z velikim navdušenjem je bila sprejeta resolucija:

resolucija.

Delavci in kmetje, zbrani na kmetski konferenci NDSJ v Ljubljani, v Delavskem domu, zahtevajo, da se ukinejo vsi izjemni zakoni proti delavcem in kmetom, zlasti zakon za zaščito države, in da se nemudoma prizna Zveza soc. sovj. republik in da se ž njo upostavijo gospodarski in politični stiki.

Končno je bil izvoljen

KMEČKI ODBOR,

sestoječ iz sodrugov kmetov. Enoglasno so bili izvoljeni:

Košir Jože, posestnik iz Gojzda p. Tržiču, Hrast Albert, posestnika sin iz Vira pri Stični, Ignac Kres, posestnika sin iz Loga pri Litiji, Jevšinek Franc, posestnik iz Grobelnega, Gradišček Ivan, posestnice sin iz Senožeti.

Dalje je sklenila konferenca, da se izda manifest na kmete in da se pošlje sodrugu Simi Markoviću v zapor Požarevac pozdrav.

Dr. Sima Marković

Požarevac, kazneni zavod.

Prva kmetska konferenca NDSJ v Ljubljani se je spominjala Tebe in vseh proletarskih bojevnikov, ki trpe v ječah meščanske družbe ter Ti pošilja topel sodružni pozdrav.

Po izčrpanem dnevnem redu se je sestal novoizvoljeni kmečki odbor s pokrajinskim tajništvom, da se posvetuje o prvih korakih, ki jih je napraviti.

Živela enotnost delavca in kmeta!

Živela delavsko-kmečka vlada!

S temi vzkliki so se razšli delegati prve kmečke konference.

Resolucija o položaju kmeta in njegovih nalogah.

1. Jugoslavija je poljedelska dežela; ⅘ vsega prebivalstva živi od poljedelstva. Ali razdelitev zemlje je taka, da se nahaja večinoma v rokah veleposestnikov, samostanov, katoliške, pravoslavne in muslimanske cerkve ter države. Več kot 60% kmetskega prebivalstva ne poseduje niti toliko zemlje, da bi zadostovala za lastno potrebo. Ta razdelitev zemlje ima za posledico, da imamo v severovzhodni Štajerski, Prekmurju, Vojvodini, na Hrvatskem in v Slavoniji ogromno število poljedelskih delavcev, ki nimajo niti koščka zemlje. V Bosni, Makedoniji, Metohiji in na Kosovem živi kmet še v tlačanstvu, v Dalmaciji pa v kolonatu (ima zemljo v najemu).

Nadpolovična večina kmetskega prebivalstva živi v bedi. Poleg tega pa je to kmetsko prebivalstvo izročeno najbrezobzirnejšemu izkoriščanju vaških oderuhov, prekupčevalcev, bank in industrijskega kapitala. V industrijskih krajih tira beda kmeta v tovarno, kjer s svojo ceno delovno silo tlači mezde in s svojo nezadovoljnostjo otežkoča boj industrijskega delavca proti izkoriščanju. Nevarnost in nezavednost kmeta ima za posledico, da stoji kljub svoji bedi pod vodstvom gospodarskih strank, ki ga izrabljajo za večanje svojih profitov in za utrditev svoje politične oblasti.

2. S svetovno vojno je profitaželjna kapitalistična gospoda pognala delavca in kmeta na celem svetu v medsebojno klanje. Duhovščina brez razlike ver pa je blagoslavljala morilno orodje. Na račun mrtvih, pohabljenih, vdov in sirot pa so med tem časom kapitalisti polnili svoje žepe, delavec in kmet pa sta še bolj obubožala.

Po svetovni vojni postaja življenje za delovno ljudstvo mest in vasi pod kapitalističnim jarmom vedno neznosnejše. Kapitalistično gospodarstvo stopa v vedno večje nasprotstvo z življenjskim obstojem delavcev in kmetov. Kapitalizem se je izkazal v vseh deželah, da ne more zadržati gospodarskega razpada. Današnja kriza kapitalističnega gospodarstva je trajna in ona še vedno narašča.

3. Kapitalisti skušajo premagati gospodarsko krizo na ta način, da nalagajo vsa bremena svetovne vojne na delavca in kmeta. Delavcu podaljšujejo delovni čas in tako množijo število brezposelnih in istočasno mu znižujejo mezde. Kmetu pa nalagajo vedno večje davke. Radi upadanje denarne vrednosti in s tem spojenega naraščanja cen ter ogromnih davkov se mali in srednji kmet vedno bolj zadolžuje in pada v vedno večjo odvisnost od bank in vaških oderuhov. Mali kmet brede v vedno večje obubožanje, dokler končno ne pride na boben in se pridruži milijonski armadi industrijskega in poljedelskega proletarijata. Ali kapitalizem tudi že izpodkopava položaj srednjega kmeta, ki ga še nekoliko vzdržuje živinoreja. Kmetje, oddaljeni od tržišč, ne morejo ugodno prodajati niti onih pridelkov, ki bi si jih lahko odtrgali. To jim onemogoča izvozna politika imperialistične srbske buržuazije, ki jeseni ceno nakupuje, spomladi pa drago prodaja, ter železniški tarifi, ki ne dovoljujejo prevoza v majhnih množinah.

4. V Sloveniji je 63% celokupnega prebivalstva zaposlenih pri poljedelstvu. Pretežna večina, t. j. 94% poljedelske zemlje je razdeljena med male in srednje kmete, pri čemer pa daleko prevladujejo oni, ki imajo manj kakor 10 ha zemlje. Spričo goste naseljenosti in take razdelitve zemlje je bil slovenski kmet že pred vojno prisiljen iskati si zaslužka v Ameriki, Nemčiji in v industrijskih krajih Avstrije. Po svetovni vojni je pot v Ameriki zaprta, v industrijski Nemčiji in Avstriji vlada brezposelnost, Trst je nehal biti svetovna luka. Na jugu države ni industrije; vsled tega je prisiljen slovenski kmet ostati doma. Življenje na vasi postaja tako vedno težje, industrija pa se le počasi razvija. Slovenski kmet se vedno bolj proletarizira, išče delo v tovarni in tam izpodriva pravega industrijskega delavca. To povzroča trenja, ki jih izkorišča kapitalist, da veča svoje profite na račun delavca in kmeta.

5. Slovenski kmet stoji že precejšnjo dobo let pod vodstvom SLS. V Avstriji je vodila ta stranka veleagrarno politiko nemških, čeških in madžarskih veleposestnikov in je sokriva svetovne vojne. Ko se je ustanovila jugoslovanska država, je SLS sedela v prvih kontrarevolucionarnih vladah. Ker se je bala volitev, jih je zavlačevala. Skupno z demokrati je vladala v Sloveniji in pomagala srbski buržuaziji ustvarjati centralistični režim in spravila slovenskega delavca in kmeta pod neznosni jarem političnega zatiranja in nacionalnega zapostavljanja. Ko je dobila SLS pri zadnjih volitvah s pomočjo lažnjivih demagoških gesl ogromno večino glasov, je podpisala s srbskimi radikali kravjo kupčijo v Zagrebu (Markov protokol) in tako omogočila, da so prišla nova bremena: kuluk, taksni zakon, povečanje direktnih davkov, povečanje vojaških bremen. Svoje zadruge izpreminja SLS v podružnice kapitalistične Gospodarske banke in Zadružne zveze. V vodstvu politike SLS odločuje danes peščica kapitalistov, ki sedi skupaj z demokrati, s samostojnimi kmeti v raznih drugih kapitalističnih podjetjih in si ž njimi deli profite na račun delavca in kmeta. Sedaj pa se SLS pripravlja, da gre v vlado z veleposestniško muslimansko stranko in z demokrati. Samostojna Kmetska Stranka se razlikuje v toliko od SLS, da ona odkrito zastopa koristi velikih posestnikov in vaških oderuhov ter da odkrito podpira nadvlado srbske buržuazije.

Avtonomija, ki jo oznanja SLS, ne bo zboljšala položaja slovenskega delavca in kmeta, ona bi povzročila samo še povečano izkoriščanje s strani slovenske in srbske buržuazije.

6. Razvoj ruske revolucije je najnazornejši nauk, kako se ima boriti kmet, da se reši kapitalističnega jarma. Ruski delavec in kmet sta toliko časa ječala pod bičem carizma, dokler nista vodila skupnega boja proti skupnemu sovražniku — carizmu, veleposestniški gospodi in buržuaziji. Vsa samostojna gibanja kmetov brez sodelovanja delavstva so se končala s porazom, istotako kot so propadla revolucionarna gibanja delavcev brez podpore kmetov.

Prva ruska revolucija se je končala s porazom proletariata, tudi radi tega, ker ga ni podpiral kmet in poljedelski proletariat v zadostni meri. Na drugi strani pa je iz istih vzrokov propadla kmetska Bolgarija Stambolijskega, ker se je hotela vzdržati proti delavcem.

Ruska revolucija l. 1917. pa je prinesla osvobojenje delavstvu in kmetom in vsem tlačenim narodom, ker sta šla oba skupno v boj proti skupnemu sovražniku in sta upostavila delavsko-kmetsko državo, ki je dala delavcem tovarne, kmetom pa zemljo.

Zato se morata boriti tudi slovenski delavec in slovenski kmet skupno z delavci in kmeti v celi Jugoslaviji, da se stvori delavsko-kmetski blok, ki se ima boriti za delavsko-kmetsko republiko Slovenijo v federativni zvezi delavsko-kmetskih republik Podonavja in Balkana. NDSJ se bo borila:

1. Za solidarnost delavca in kmeta v boju proti kapitalističnemu izkoriščanju in za osvoboditev izpod kapitilstičnega jarma;

2. Za stvoritev delavsko-kmetskega bloka v državi, oblasti srezu in občini;

3. Za upostavo delavsko-kmetske vlade;

4. Za delavsko-kmetsko republiko Slovenijo v federativni zvezi delavsko-kmetskih republik Podonavja in Balkana;

5. Za ekspropriacijo (razdelitev) brez vsake odškodnine vseh fevdalcev in izročitev njihovih posestev siromašnim kmetom; eksploatacijo vseh veleposestev iznad 30 ha in izročitev zemlje s celokupnim inventarjem kmetom brez zemlje in z malo zemlje, brez ozira na vero in narodnost; zemljo se ima dati najprej delovnemu prebivalstvu vasi, občine, oblasti in pokrajine, v kateri se nahaja posestvo; država mora poleg tega nuditi tem kmetom materielno in finančno pomoč za racionalno obdelovanje zemlje;

6. Popolno odstranjenje vseh ostankov fevdalizma, kolonskih razmer, tlake in težaštva (v Dalmaciji); odpravo vseh plačil, bremen, zakupnin, obvez i. dr., ki so izšle iz fevdalnih odnošajev;

7. Da se vrnejo vse one vsote, katere so morali kmetje plačati veleposestnikom kot zakupnino in podobno in da se veleposestnikom odvzame vse one vsote, katere jim je država izplačala;

8. Da se veleposestniško zemljo, ki se jo je dalo kmetom v zakup za 4 leta, takoj proglasi za last kmetov.

9. Da se konfiscira vsa cerkvena, samostanska in vakufska posestva in da se odpravi vse dajatve, katere morajo dajati kmetje duhovnikom (bira, »lukno« itd.);

10. Da se ukine vse one zakone in odredbe, ki v nekaterih krajih dajejo predpravice v izkoriščevanju zemlje, gozdov in premožnih občin samo starim posestnikom in bogatim kmetom in da se tudi uradniške uprave teh inštitucij izroči kmetskim odborom.

11. Da se konfiscira vse veleposestniške gozdove in da se imajo iz velikih gozdnih kompleksov preskrbovati z drvami ne samo okoliški kraji, temveč tudi siromašno prebivalstvo najprej cele pokrajine, a potem vse države.

12. Da se zagotovi prehrano pasivnih krajev z neposrednim davkom na bogataše in meščanstvo ter da vodijo prehrano konsumi in odbori, izvoljeni po siromašnih kmetih;

13. Da država zagotovi kmetom cenene kredite, olajša nabavo poljedelskih strojev in orodij. Da skrbi za potrebne poprave, pomaga pri dobavi umetnih gnojil, semen itd.;

14. Da se z vso ostrosjo pobija oderuštvo, da se zapleni imetje oderuhov in da se razveljavi vknjižene vsote na posest malih kmetov, ki imajo manj kot 5 juter zemlje;

15. Da se siromašne kmete oprosti plačanja davkov in da se ukine kuluk.

16. Da se pomilosti vse obsojence iz agrarnih nemirov, likvidira vse globe, s katerimi so bili kaznovani kmetje radi prestopka veleposestniškega »prava«, radi poškodb gozdov itd,; da se likvidirajo vsi agrarni procesi, katere so veleposestniki započeli proti svojim kmetom, čivčijem itd.;

17. Za ustvaritev enotne strokovne organizacije poljedelskih delavcev v celi državi;

18. Za okrepitev kmetskega zadružništva in proti spravljanju zadrug v odvisnost od bank in kapitalističnih organizacij.

V ostalem se kmetska konferenca enodušno pridružuje strankini resoluciji za referendum.

Organizatorična resolucija o delu NDSJ na kmetih.

Da bi se moglo izvršiti vse potrebno delo na deželi in prebujenje kmetskih množic, sklene I. kmetska konferenca NDSJ sledeče:

1. Pri pokrajinskem tajništvu NDSJ se ustanovi pokrajinski kmetski odbor NDSJ, obstoječ iz 5 članov-kmetov, ki se sestaja redno vsak mesec, izredno po potrebi in vodi delo na deželi.

2. Zastopniki glavnih organizacij in zaupništev NDSJ na kmetih tvorijo pokrajinski kmetski svet NDSJ, ki se sestaja četrtletno.

3. Po vseh vaseh ustanovljati organizacije in zaupništva NDSJ, ki vršijo delo med kmeti v svojem okolišu po danih navodilih.

4. Krajevne organizacije NDSJ v industrijskih krajih imajo upostaviti oziroma poglobiti tesne in redne zveze z vasjo, s tem, da podpirajo delo vaških organizacij in zaupništev, da prirejajo sestanke in prireditve v okoliških vaseh in tako dalje. Le s tesno zvezo med delavci in kmeti se bo dosegla močna enotna bojevna fronta delavcev in kmetov.

5. Pristaši NDSJ se imajo organizirati v obstoječih zadrugah in tam delati na tem, da bodo te zadruge res delovale v korist malega in srednjega kmeta. Kjer teh zadrug ni, je treba napraviti vse potrebno za njihovo ustanovitev.

6. V »Glasu Svobode« naj redno izhaja kmetski vestnik in vsak mesec naj bo v njem posebna kmetska priloga.

7. Pokrajinskemu tajništvu NDSJ se nalaga, da v najkrajšem času izda poljudno brošuro o kmetskem vprašanju.

8. Kmetskemu odboru se nalaga, da izvede vse sklepe današnje konference in pripravi prvi pokrajinski svet, da izda manifest na kmete.

Širite „Glas Svobode“!

Rusijo, a Strandmann bo skrbel za to, da se Vranglovci še nadalje redijo iz znoja in žuljev jugoslovanskega delovnega ljudstva in da sanjajo o vojnem pohodu na delavsko-kmetsko Rusijo.

Ven z Vranglovci!

Živelo priznanje sovjetske Rusije!

Podpis sporazuma o vojni odškodnini Nemčije Jugoslaviji.

Nemška vlada je pooblastila svojega zastopnika Kunza, da podpiše sporazum o reparacijah (vojni odškodnini), ki jih dolguje Nemčija Jugoslaviji po imperialističnih mirovnih pogodbah.

Naša vlada je nato pooblastila svojega delegata Otokara Ribara, da isto izvrši v imenu naše vlade. Dne 6. t. m. popoldne sta se oba delegata zjedinila ter podpisala tekst sporazumno. — Kunze se je poleg tega zavezal v imenu nemške vlade, da bo Nemčija prevzela transportne stroške. Beograd se je zopet oddahnil od preteče krize; zopet se bo »zaradilo« na reparacijah, nastale bodo nove afere; blago, ki nam ga bo Nemčija dobavila, bo pa ravno tako propadlo, kakor je dosedanje — izginilo bo v žepih bankirjev, verižnikov in podobnih »koristnih« in »državotvornih« članov današnje družbe.

Koliko stane ministrski predsednik?

Po novem državnem proračunu in po uradniškem zakonu dobiva na leto predsednik vlade te-le vsote: plače 120.000 Din, poslanske dnevnice znašajo 108.000 Din, poseben dodatek 126.000 Din, dodatek 60.000 Din, cigarete 36.000 Din, avtomobili 100.000 Din. Vsega skupaj torej 450.000 Din, odnosno 37.000 Din mesečno. Razen tega ima letos predsednik vlade vedno na razpolago dispozicijski fond v iznosu 800.000 Din in sicer tako, da se mora polovica izplačati v frankih, kar znaša za predsedništvo vlade 2,390.000 Din. Ta ravnokar omenjeni kredit in še drugi krediti notranjega ministrstva niso podvrženi nobeni kontroli. Koliko pa ima še drugih dohodkov?! Iz tega je razumljivo, zakaj so Pašić in njegovi ministri »državotvorni«.

INTERNACIONALNI PREGLED.

Padec franka in njegov vpliv na zunanjo politiko Francije.

O padcu francoskega franka smo že pisali. Zadnje dni je frank še bolj padel in popolnoma oslabil položaj Poincarejeve vlade. Že je dvomljiv obstoj njegovega ministrstva. Padec franka združuje vso levo opozicijo proti Poincaréju. On se čuti zato prisiljen, da spoji svojo usodo z usodo nacionalnega bloka in da se približa Millerandu, predsedniku republike. V zunanji politiki je tudi prisiljen Poincaré, da vedno bolj popušča.

Če bi bil v Angliji še Baldwin na vladi, bi konservativni zunanji minister Curzon (izgov.: Kerzn) izrabil nerodni Poincarejev položaj za to, da bi ga ponižal. Ali Poincaré se nima več bati Curzona. On ima izvojevati boj z Macdonaldom, ki je hotel takoj po prevzelju vladnih poslov dokazati svojo usmerjenost in modrost pred buržuazijo lastne dežele in je dokazal zopet, da socialist kot minister še nikakor ni socialistični minister.

Poincaré in Macdonald sta v dosedanjih medsebojnih diplomatičnih pismih priznala, da je treba najprej uredili reparacijsko vprašanje (vprašanje, kdo naj plača vojne stroške); da je hitra rešitev reparacijskega vprašanja za Anglijo itotako potrebna kot za Francijo; da je to nemogoče izvršiti brez provizoričnega sodelovanja obeh držav in da zahteva to skupno nastopanje medsebojna popuščanja.

Obe strani sta se torej izjavili, da sta pripravljeni za gotove koncesije (popust). Macdonald se je za enkrat zadovoljil s formalnimi koncesijami, Poincaré je pa moral napraviti že stvarne koncesije.

Macdonald se mora izogibati napadov, ki bi razdražili francoski nacionalizem, dali Poincarejevi nacionalistični vladi novih sil in onemogočili volivno zmago bloka levih; kajti Macdonaldova vlada potrebuje to volivno zmago, da bi mogla nadaljevati svojo politiko.

Poincaré se pa ne sme kar udati očitkom o imperializmu, ki prihajajo od levega bloka. Nepopustljivo zadržanje napram Angliji bi te obtožbe opravičilo in olajšalo igro njegovih političnih nasprotnikov.

Stalno padanje franka povzroča v Franciji in zlasti v parlamentarnih krogih globoko nezadovoljnost. Da bi to odstranil ali vsaj omilil, mora Poincaré kazati, da je voljan, da reši Francijo vedno nevarnejšega osamljenja in da vodi prijateljsko politiko napram Angliji.

Dnevni korupcijski škandali na Čehoslovaškem.

Kot poroča naš bratski praški list »Rude pravo«, je bivši finančni minister dovolil v marcu 1922 novo emisijo delnic Bohemia-banke, čeprav je tri mesece prej izvršena uradna revizija ugotovila, da je banka falitna. V zvezi s to afero je bilo aretiranih tudi več višjih oficirjev ministrstva za narodno obrambo. Te aretacije so zopet v zvezi z novo odkritim škandalom.

Kakor poroča na to policija, so vojaške oblasti ugotovile, da so se zgodile velike nerednosti pri oddaji bencina za vojno ministrstvo. Poedini referenti tega ministrstva so prejeli mastne podkupnine od špiritovih firm, ki so nudile bencin. Te firme so zato oddale bencin mnogo slabše vrste, kot so ga oferirale.

Grčija zopet v rokah republikancev.

Po izgonu grškega kralja so napeli monarhisti vse sile, da vzpostavijo v Grčiji dinastijo in monarhijo. Venizelos jih je s svojo politiko podpiral.

Končno so se republikanci oprijeli odločnejše taktike in postavili zahtevo, da se ne vrši ljudsko glasovanje o vprašanju monarhije ali republike, temveč da mora novo sestavljena vlada takoj proglasiti republiko in v posebnem manifestu razjasniti, da glasovanje ni potrebno, ker je kraljeva dinastija izvršila prevelike zločine.

Venizelos je zopet zapustil Grčijo.

Komunistična stranka Italije pred volitvami.

Za 6. april je razpisal Mussolini volitve v parlament; ponovil se bo tradicijonalni »demokratski« humbug in »narodova volja« bo poklonila domovino diktatorju. Fašisti so spopolnili normalno buržuazno demokracijo, ki se oslanja na podkupovanje časopisja, prižnic in ljudi z najbrutalnejšim terorjem, zato se nam letošnje volitve v Italiji kažejo brez pajčolana in olepšav, pred nami stoji gola brezobzirna diktatura kapitalistov. Komunistična Stranka Italije se udeležuje volitev kot stranka odločnega revolucijonarnega boja proti fašistični diktaturi. Zbrati hoče k protestu vse revolucijonarne, pogumne elemente proletarijata v Italiji in po volitvah hoče uporabljati tudi parlamentarno tribuno po metodah revolucijonarnega parlamentarizma. Izdala je o priliki volivnega boja proglas na vse delavce Italije. V tem proglasu poudarja predvsem svojo nalogo, katera je: da vodi delavski razred v neločljivi zvezi z razredom kmetov, da si prisvojila in trdno obdržita politično oblast. Vse sile, ki se gibljejo na razredni podlagi in so zveste naprednim načelom, vsi delavci tovarne in polja naj se ujedinijo v blok proletarske opozicije proti fašizmu. Reformisti ne marajo tega ujedinjenja, oni smatrajo za svojo nalogo, da se podajo v sodelovanje s fašisti. Revolucijonarna borba pa, naj tudi nima takojšnjih repultatov, bo temelj bodočim bojem in bo ustvarila sile, ki bodo strle buržuazno diktaturo. — Stranka je postavila svoje liste z znamenjem kladiva in srpa po vseh volivnih okrajih. Za Julijsko Krajino so sledeči kandidati: Bresatz, Gennari, Juraga, Lonzar, Scoccimarro, Srebrnič, Tonetti.

Samo „GLAS SVOBODE“

vzgaja proletariat za razredni boj proti izkoriščevalcem!

Stanovanjsko vprašanje.

V pondeljek, dne 3. t. m. se je vršila na ljubljanskem magistratu enketa glede podaljšanja stanovanskega zakona. Enketo je sklical načelnik socialno-političnega odseka in povabil na njo organizacije delavcev, nameščencev in podjetnikov.

Kar se tiče enkete same, smatramo, da bi se imele take važne enkete vršiti javno pod kontrolo javnosti, ne pa za zaprtimi vratmi. Samo na ta način se bo izvajal princip samouprave. Stanovanjsko vprašanje je take narave, da bi bilo zanj zainteresirati najširše kroge ljubljanskega prebivalstva. Tako pa pravzaprav ni nihče vedel, da se sploh vrši enketa. Sodelovanje proletarske javnosti je eno izmed glavnih načel socialistične politike, »sodrugi socialisti«!

Da slišimo izjave, ki so padle na tej enketi!

Zastopnik društva hišnih posestnikov v Ljubljani se je izjavil za ukinjenje današnjega stanovanskega zakona; je za to, da bi smeli v bodoče hišni posestniki svobodno določati višino najemnine in svobodno odpovedovati stanovanja. Poudarjal je, če nastopi svoboda in bodo lahko hišni posestniki svobodno razpolagali s stanovanji, bo naenkrat dovolj stanovanj na razpolago(!!).

To radi verjamemo, ker bi v tem slučaju hišni posestniki enostavno pometali delavce in nameščence na cesto in bi ostali v stanovanjih samo oni, ki bi mogli plačevati oderuške najemnine.

Zastopnik trgovske zbornice se je izjavil, da še ne more podati definitivne izjave, ker se zbornica s tem vprašanjem ni še definitivno bavila.

Slično izjavo je podal **zastopnik trgovskega gremija**, ki pa je poleg tega dejal, da ima pomisleke (!) proti temu, da bi se imovite kroge prisililo, da sami zidajo.

Zato pa gospoda nima nobenih pomislekov proti temu, da brezobzirno izkorišča proletariat in si polni žepe.

Zastopnik Zveze industrijcev je podal slično izjavo, kakor hišni posestniki.

Za Strokovno komisijo je podal Uratnik naslednjo izjavo:

On smatna, da naj socialno-politični zakoni še (!) ostanejo. (Torej je Uratnik za to, da se ob priliki odpravijo?) Stanovanja naj ostanejo še vezana, vendar treba vzeti srednjo pot in se je treba bližati normalnim najemninam. Glede najemnin se naj uvedejo polagoma reforme, zlasti da se ne ščitijo trgovci. Pri delavcih in nameščencih pa ni mogoče prej govoriti o reformi, dokler se ne spremene prejemki.

Za Neodvisne strokovne organizacije je podal izjavo s. Lemež, da ne more biti prej govora o ukinjenju sedanjega stanovanjskega zakona, dokler se ne zvišajo prejemki delavcev in nameščencev in dokler ne prične država z obširno stanovanjsko akcijo. Če se industrijci izjavljajo za ukinjenje stanovanjskega zakona, potem naj oni prej povišajo delavske mezde, česar pa se branijo z vsemi štirimi, da omenim samo Trboveljsko družbo.

Stanovanjski zakon je potreben gotovih reform, zlasti, da se izroči razpolaganje s stanovanji občinam in da se odpravi favoriziranje vajnih nameščencev na škodo ostalega proletariata. Treba tu izvesti načelo popolne enakopravnosti.

Kakor vidimo, je zopet na vidiku boj za zaščito najemnikov. Buržuazija pripravlja nov napad na žepe proletariata. Stranka bo morala pokazati v tem boju, da ne stoji pasivno na strani, ampak da poseže z vso aktivnostjo v ta boj in posveti vso pozornost stanovanjskemu zakonu.

Iz sovjetske Rusije.

Trocki:

Šest let obstoja rdeče armade.*

Šest let obstoja rdeče armade se deli v dve skoro enako dolgi periodi. Prva tri leta so bila leta kaotičnega naraščanja armade, ko so se ustvarjali za rešitev vsake nove naloge novi polki in divizije iz nič. To so bila tri leta neprestanih bojev. Veriga malih vojn je prešla v veliko državljansko vojno in v tej vojni si je zagotovila revolucija svoj obstoj. Armado je upostavil napredni delavec, ki je mobiliziral in prosvetlil kmeta. Tako je nastala infanterija, tako se je ustvarila artiljerija. Najtežje je bilo organizirati kavalerijo revolucije, ker so bile domovina stare kavalerije stepe, obljudene s kazaki in bogatimi kmeti. Stvorjenje kavalerije je bila največja pridobitev prve periode.

Vojna proti Poljski je potegnila bilanco prvih treh let, odkrila močne in slabe strani tedanje rdeče armade: revolucionarno smelost, brezprimerno navdušenost, največjo vztrajnost, ali istočasno nezadostno pripravljenost, organizatorično slabost, nezadostno odporno silo. Armada je nezadržljivo prodirala, ali ko je prišlo do umika, se tudi ni ustavila. Prva tri leta so nam zapustila dedščino materialne razdejanosti in izčrpanosti, veliko vojno izkušnjo in mnogo tisočev novih komandantov in vojaških komisarjev, ki so vstali med državljansko vojno kot iz tal in prinesli v armado poguma, iniciative in moralno-politične avtoritete. Izid poljske vojne je zadel armado in posebno njeno mlado komandno in komisarsko sestavo v srce. Ta bolest je skoro prešla v stremljenje po znanju. Druga triletna perioda se je začela z reorganizacijo armade. Naloga je bila, prilagoditi armado materialnim sredstvom dežele, istočasno pa tudi internacionalnim razmeram. Internacionalne razmere so se izpremenile in materialna sredstva dežele je bilo zelo težko preračunati. To je bilo vzrok pogosti demobilizaciji in reorganizaciji in vsaka posamezna reorganizacija tvori zelo težavno poglavje notranjega življenja armade. Poleg dosledne preorganizacije se je zmanjšala armada za štiri petine. Istočasno so vzgojile vojaške šole mlado generacijo, vojaške akademije so olajšale zaslužnim komandirjem državljanske vojne, da so premislili nakopičene izkušnje in jih sistematično zbrali. V svoji sestavi, v svoji organizaciji, v svojih nalogah in težkočah, v svojem duhu je bila rdeča armada kot tudi njena mlajša sestra — rdeča mornarica, vedno ogledalo revolucije, njenih notranjih sil in njenega dela. Armada je bila in ostane oborožena zveza delavcev in kmetov, pod vodstvom izkušenih komunističnih borcev.

Prva triletna perioda je bila perioda takozvanega vojnega komunizma. Druga triletna perioda je spojena z novo ekonomsko politiko. Materialna sredstva dežele so se zopet upostavljala. Mesto in dežela zopet oživita. Danes mora ostati armada bolj kot kdaj prej oborožena zveza delavcev in kmetov. Delavska in kmetska država trpi še nekaj časa buržuja na gospodarskem polju, ne daje mu pa nobenih političnih pravic in še manj pa orožje v roke. To je najvažnejša politična zapoved za tretjo periodo.

Internacionalne razmere, v katerih srečavamo šestletnico rdeče armade, so se izpremenile v našo korist. Ena meščanska država za drugo nas priznava de iure ali se pripravlja na to, da nas prizna. Rdeča armada sprejema to na znanje: pod vodstvom ruske komunistične stranke se je rdeča armada že davno naučila, da tvori revolucija najzakonitejšo podlago delavske države.

Dviganje splošnega in špecielno vojaškega nivoja in mornarice je glavna naloga tretje periode, na pragu katere stojimo. Ta splošna naloga razpada v celo vrsto delnih nalog, počenši z najprimitivnejšimi zahtevami čistosti, prenehanja s surovim tonom in preklinjanjem do vzgoje v duhu internacionalne solidarnosti.

Kot je bila najtežja naloga prve triletne periode ustvaritev revolucionarne kavalerije, tako stoje danes v ospredju vprašanja aviatike (vojnih zrakoplovov) in kemije. Druga perioda je porinila ta vprašanja v ospredje, tretja jih mora rešiti. Ustvarjenje kavalerije je zahtevalo od nas, da je delavec zapustil tovarno in šel na konja. Ustvarjenje vojne kemije pa zahteva, da ostane delavec v tovarni in pospeši razvoj vojaške in druge industrije. Od tega zavisi sedaj usoda vseh vrst orožij, vseh panog vojaških stvari na suhem, na morju in v zraku.

Sedaj, kot v vsej dosedanji periodi, so interesi in potrebe rdeče armade vedno v soglasju s potrebami in nalogami sovjetske dežele. Dežela se je tekom zadnjih let končnoveljavno izobličila v zvezo (unijo) nacionalnih sovjetskih republik. Rdeča armada obstoji iz delavnic različnih narodnosti in je poklicana, da brani meje, v katerih žive prvič v zgodovini sosedni narodi brez sovraštva in tvorijo neprodirno zvezo različnih svobodnih narodnosti...

Delovna, zatirana, zasužnjena ljudstva katerekoli narodnosti, na zapadu ali na vzhodu, se nimajo pod nobenimi okoliščinami bati rdeče armade. Orožje rdeče armade je naperjeno samo proti izkoriščevalcem in zatiralcem.

* V sovjetskih republikah so proslavljali te dni šestletnico proletarske rdeče armade. Povodom tega prinašamo tozadeven članek Trockija, šefa rdeče armade.

Samo „GLAS SVOBODE“

se bori za interese delavcev in kmetov!

Iz stranke.

Po referendumu.

Vsi predlogi so sprejeti z ogromno večino glasov in s tem stopijo v veljavo vse resolucije.

Po referendumu izvoljen strankin svet in centralni odbor stranke je sledeče sestavljen:

a) **Strankin svet.**

Adela Pavošević, priv. nameščenka, Osijek; **Aleksa Rebrić**, tapetniški delavec, Beograd; **Atanasije Ilić**, advokatski pripravnik, Prilep; **Aca Popović**, kovinar, Beograd; **Ivan Makuc**, železničar, Ljubljana; **Ivan Tomanić**, tipografski delavec, Zagreb; **Ivo Baljkas**, privatni nameščenec, Šibenik; **Jovan Tomašević**, advokat, Cetinje; **Josip Štefanac**, tipografski del., Beograd; **Kosta Novaković**, novinar, Beograd; **Laza Štefanović**, lesni delavec, Beograd; **Marko Terzić**, čevljarski delavec, Sarajevo; **Pavel Vranjinac**, težak (kmet), Starigrad (Dalmacija); **Todor Trajković**, pisar, Skoplje; **Tošo Berić**, težak, Čurug; **Triša Kaclerović**, advokat, Beograd; **Filip Filipović**, novinar, Beograd; **Franc Weinberger**, steklarski delavec, Zagorje; **Mat. Ferčej**, kovinar, Jesenice; **Franc Rot**, tovarniški delavec, Bečkerek; **Franjo Korošec**, delavec, Karlovac.

b) **Centralni odbor.**

Predsednik: **Filip Filipović**; tajnik: **Triša Kaclerović. Laza Stefanović, Kosta Novaković, Aca Popović, Aleksa Rebrić, Josif, Štefanac.**

Novi centralni odbor je prevzel posle starega odbora.

*

Ker je završen referendum, ki je namestil strankin kongres, se poziva vse organizacije, da na podlagi čl. 10. strankinega statuta izvršijo tekom meseca dni svoje občne zbore.

Organizacije morajo urediti v najkrajšem času svoja letna poročila.

Volilni imeniki.

Pripravljajo se občinske in oblastne volitve.

Volivni imeniki so stalni. To se pravi, da so stalno dani na vpogled, vsako leto v januarju jih službeno popravljajo, celo leto pa lahko vsak zahteva popravke. Izjema je samo v volivni dobi. Tedaj se le še 15 dni po razpisu volitev sme zahtevati popravo imenika, potem je konec.

Napak v volivnih imenikih je polno. Do 20% je gotovo ljudi, ki ali niso vpisani, ali pa niso izbrisani. Sodnija je letošnje službene popravke pregledala, imeniki pa čakajo čuječnosti volivcev.

Na vsakem županstvu leže dvojni imeniki: eni za občinske volitve, drugi za narodno skupščino in oblasti. Volivna pravica za občine je namreč v enem oziru širša kot za parlament: javni nameščenci imajo pri občinskih volitvah volivno pravico in se morajo takoj vpisati v občinski volivni imenik, čim začno bivati v občini. Na drugi strani morajo imeti ostali volivci za občino vsaj eno leto bivanja v dotični občini za seboj, za druge volitve pa je dovolj 6 mesecev bivanja.

Popravek v imeniku ni nobena umetnost: župni urad potrdi brezplačno, da si dovršil 21. leto, a županstvo (v Ljubljani policija) potrdi, da bivaš že čez 6 mesecev (za občinske volitve čez eno leto) v občini. Če ti v 24 urah ne da tega potrdila, lahko spraviš dotičnega uradnika do kazni. Nato se napiše kratko zahtevo na županstvo, da te na podladi teh dveh listin vpiše v imenik.

Niti en delavec ne sme biti oropan svoje volivne pravice! — in zlasti še ne po neumnosti!

Zato morajo storiti krajevne organizacije, zaupništva in poedini sodrugi svojo dolžnost, da pridejo pravočasno volivni upravičenci v imenik!

Trboveljska družba noče povišati delavskih mezd.

Na poziv Zveze industrijcev se je dne 10. t. m. vršila v prostorih Zveze konferenca predstavnikov industrije v Sloveniji in zastopnikov Trboveljske premogokopne družbe. Konferenci je prisostvoval rudarski glavar g. inž. V. Strgar. Razpravo je vodil član predsedništva Centrale industrijskih korporacij g. dr. F. Windischer. Konferenca se je sklicala z namenom, da se končno rešijo vprašanja, ki so v zvezi s stavko rudarjev v letu 1923., ki je povzročila že ponovne diskusije v javnosti. Na konferenci so predstavniki industrije poudarjali opasno krizo, ki tačas ogroža vse industrijsko delo, in so **odločno** izjavili tako **proti povišanju mezd rudarjev**, kakor proti podražitvi premoga. Eno kot drugo bi moralo imeti posledice, kojih naša industrija ne bi prebolela. Vsled tega so izrekli željo, da se najde druga pot, ki more ustreči položaju. Eksekutiva Upravnega sveta Trboveljske premogokopne družbe se je nato posvetovala ter po g. direktorju R. Skubcu podala kratko izjavo, ki v bistu obsega te določbe:

Družba bo svojim rudniškim delavcem izplačala v priznanje povečane delavoljnosti enkraten izreden prispevek, ki znaša za delavce I. kategorije 1000 K (250 Din), II. v kategoriji 800 K (200 Din), v III. in IV. kategoriji 600 K (150 Din). Izplačilo tega prispevka, ki znaša v celoti nekaj nad 8,000.000K, to je 2,000.000 Din, se izvrši v prvem izplačilu mezd v meseu aprilu 1924. Konferenca je vzela to izjavo na znanje, nakar je predsedujoči s kratkim pozdravom sejo zaključil.

Na ta način se skuša Trboveljska družba s pomočjo Zveze industrijcev izogniti povišanju plač rudarjev. Rudarji tega nikakor ne morejo sprejeti, temveč morajo s pomočjo ostalega delavstva doseči svoje zahteve po povišanju plač, ki jih je upošteval celo reakcionarni beograjski parlament.

Orjunaško »Jutro« prinaša ta škandalozen sklep Trboveljske družbe brez vsake pripombe, češ, treba je braniti ogromne profite domačih kapitalistov, ki so udeleženi pri tej družbi.

Rudarski proletariat mora nastopiti strnjeno za dosego svojih zahtev, formuliranih na javnih shodih!

Mimogrede.

Sveta lastnina.

»Slov. Narod« se silno huduje nad tem, da se nahaja pri odboru ljubljanske mestne hranilnice sodr. Lemež. — »Slov. Nar.« ne gre v glavo, da nadzoruje denarni zavod občine »komunist, ki ne priznava privatne lastnine«.

Mi razumemo »Slov. Nar.« v njegovem hudovanju. Denar, profit — to je bog kapitalistov. Oni še milostno dovolijo, da sedi kak proletarec v parlamentu, ki je pod pazno čuječnostjo vojske in žandarmerije, ali meščanstvo ne more nikakor dovoliti, da bi pogledalo proletarsko oko v »vir vsega življenja« — v denarne zavode.

Ali revolucionarni proletariat ne vprašuje po dovoljenju in bo napravil konec kapitalističnemu gospodarstvu in nakradeni »lastnini« kapitalistov, bankirjev, veleposestnikov.

Strašno smrdi

po korupciji v razpladajoči kapitalistični družbi, v Jugoslaviji, na Češkem, v severni Ameriki itd. Pri nas gre za vdove, za sladkor, za vagone, za milijone in milijarde, v severni Ameriki in na Češkem pa smrdi po škandalih v tekočinah, ki širijo res neprijeten duh v svet. V »demokratični in svobodni« Ameriki smrdi po petrolejskem škandalu, ki je zelo omajal položaj predsednika republike, potem ko je osmradil že celo vrsto višjih uradnikov, sodnikov in vodilnih politikov. V »bratski« češki republiki je osmradil »očete domovine« in socialno demokracijo špirit in bencin. Naš češki sodrug Haken je prinesel v parlament steklenico z zamaškom, v katerega je bila zasajena zastavica z nacionalnimi barvami in ki je predstavljala gnilo »nacionalno« Masarykovo republiko, ki tlači v imenu »nacionalne pravice« 4 milijone Nemcev in Slovakov ter celokupni proletariat. Češke »narodne« poslance je ta steklenica tako razburila, da so se stepli radi nje in da se je steklenica med tepežem razbila. Iz steklenice se je pa izlil špirit in razširil tak smrad po dvorani, da ga ni bilo mogoče odpraviti. Pod osvežujočim vplivom tega »nacionalnega« špirita je dejal ministrski predsednik Švehla, da ne plava samo Češkoslovaška v morju špiritovih in bencinovih koruptnih škandalov, ampak da so solidarne z njo v korupciji vse kapitalistične države od »napredne« Amerike do slovanskih držav à la Jugoslavija.

Kapitalisti vseh narodnosti, tako angleške, nemške, češke, srbske, slovenske in čifutske plavajo v smradu korupcije in škandalov.

Toliko bodi povedano v tolažbo »Orjuni«, ki jo bodejo samo čifuti.

Strašno smrdi... Proletariat bo odpravil ta smrad s tem, da bo odpravil vse one, ki širijo ta smrad.

Rodoljubnost v praksi.

V Italiji stoje pred volitvami. Klerikalci in liberalci v Julijski Benečiji so se pogodili, da nastopijo na skupni slovenski listi. K Mussoliniju je šla delegacija slovenskih rodoljubnih veljakov in mu dejala, da hočejo biti Slovenci« »vljudni« in vdani državljani fašistovske Italije, da so proti komunistom, ki so nevarni slovenski in italijanski gospodi. In Mussolini je dal povelje svojim fašistom: Pustite v miru slovenske rodoljubne veljake, da jim omogočite, da pridejo v rimski parlament, da bodo tu pred vsem svetom izdali interese slovenskega življa. Terorizirajte pa na vse načine tako italijansko kot slovensko delavstvo, da ne bo glasovalo za komuniste in maksimaliste!

In tetka »Edinost« se dobrika Mussoliniju, »neznani« Mussolinijevi »mladeniči« pa so zaklali delavca, ki je kandidiral na komunistično - maksimalistični listi.

Nekaj o »Polizeiblattu«.

V tem listu, ki nosi naslov »Delavske Novice«, je začel pisati Ruski (po domače: Klemenčič) o nacionalnem vprašanju. Mož je prišel končno na federalizem, pod svojim imenom je kopiral stališče NDSJ. No, to je tudi nekaj vrednega. Ali to ne bo pomagalo. Z nobenimi kopiranji, zavijanji in lažmi se ne bodo posrečili načrti kapitalističnih agentov.

Dopisi.

Slovenski denuncijant v Srbiji!

Dajte nam s. urednik malo prostora, da mi ubogi slovenski rudarji, ki se nahajamo tu v Srbiji, opišemo razmere, v katerih živimo. Došli smo tu lansko leto kot zavrženci Slovenske zemlje. Trboveljska prem. družba nas je izkoristila do cela, ali: sedaj pa poginite kot psi na cesti. Res smo dobili tukaj delo ali mučno tako, kot so v davnih časih imeli tako delo oni ljudje za kazen, ki so storili velike zločine. Tu ne poznajo modernizacije rudnikov. Tu je človek to, kar je drugod stroj, ali motor; pač balkanizem, bakšiš, batine, to je geslo. Vse pa, kar je najbolj žalostno, je to, da se pojavi med Slovenci slovenska propalica, ki skuša nas pri upravi rudnika denuncirati. Vsi naši sodrugi dobro in predobro poznajo ime **Miha Krofel**, nekdanji socijalpatrijotski tajnik v Trbovljah. Ko ni bilo v blagajni vse v redu, ga je poslal Č. za en čas v celjske zapore; ko je kazen radi defravdacije prestal, je šel k Novačanovi republiki, od tam zopet k Urekovi samostojni kmečki, zopet so ga brcnili; je šel pa k Žerjavovi samostojni »Uniji«. Sedaj se pa ponuja »radikaliji«. Ne vemo, ali ga sprejmejo ali ne, masla ima dovolj na glavi. Sedaj pa nas je začel po krivem denuncirati pri upravi, češ s tem bom zaslužil šaržo, da postanem morda celo upravnik itd. Res je uprava nasedla njegovim intrigam in začela nas šikanirati. Ali mi Slovenci nismo še pozabili, da v slogi je moč; tako bomo tudi tu nastopili vsi, da se mora ta propalica izgubiti od tu, drugače pa ne gremo več na delo. Res bo za ubogega denuncijanta Krofelna bolj slaba. Pazite sodrugi, slovenski rudarji, ako pride zopet v Slovenijo, da ga pravočasno poženete v kraj, kamor sliši. Ravno tepsti ga ni treba, ker je že itak ves prebuhan od nas tu dol. Mi se držimo principa, ako so že res batine tu moderne, zakaj bi se jih tudi še mi ne poslužili in jih naložili na pleča denuncijantu. Da vam bo še bolj jasno in da se ga boste znali ogibati, povemo še sledeče njegove izjave: On se je hvalil, da se bo prodal neki meščanski stranki za težke pare in tako šel v Slovenijo, da razbije delavsko enotnost in solidarnost, kajti tu se mu ne bo posrečilo; namerava pa v Sloveniji. Naj za enkrat zadostuje; se bomo še drugič oglasili. Bodite srčno pozdravljeni, rudarski borci v Sloveniji! Naj živi enotnost vsega proletarijata! Naj živi delavsko-kmetska republika!

Slovenski rudarji v Srbiji.

Vrhnika. Podružnica na Vrhniki je ugotovila, da so bile v listu »Glas Svobode« priložene položnice dnevnika »Jutro« (in sicer naročniku Poseta Peter na Mirkah, pošta Vrhnika). Po mnenju podružnice se je izvršilo to tako, da je poštni uradnik, pristaš JDS, položnico »Glasa Svobode« zamenjal z ono od »Jutra«. Ta mahinacija se je morala najbrž izvršiti pri poštnem uradu na Vrhniki. O tem se nam zdi opravičena sumnja, ker je tam uradnik, pristaš JDS, pozna naročnike »Glasa Svobode«, ki jim je mogoče zamenjati položnico in ki bi ne gledali dovolj pazljivo, na katero položnico so denar nakazali. Nadalje se je dogodilo, da je bilo zaupniku podružnice dostavljeno odprto pismo (pristriženo). Smatramo za potrebno, da tajništvo izda bodisi potom okrožnic ali v listu opozorilo.

Krmelj. K nam je tudi začel pošiljati svoje »Novice« tisti g. Klemenčič. Njegov list marsikaj piše, ker papir je potrpežljiv in prenese vse laži in lumparije. Gospoda čiča tako pišeta v svojih »Novicah«, da tako skrbita za rudarje, da bi dala dušo za nje. Jaz vprašam ta gospoda, kje sta bila takrat, v mezdnem gibanju, ko sta delala z ostalo gospodo, da se zlomi rudarska stavka. Ti lopovi so delali za zlomljenje stavke misleč si: Sedaj delamo na skrivaj svoje zločinske načrte, potem bomo pa rudarje polovili, njihove zaupnike napadali in tako razbili njihovo organizacijo. Ali delavstvo ne bo šlo na led. Delavstvo bo utrdilo in okrepilo svojo ZRD in svojo stranko in bo zmagalo. Brez porazov še ni bilo zmage. Saj pravi pregovor: Brez muje se še čevelj ne obuje. — Proč s kapitalističnimi agenti! Živela ZRD! Živela NDSJ!

Širite „Glas Svobode"!

Bukšeg umrl. — V Zagrebu je umrl znani socialpatriotski voditelj Viljem Bukšeg.

Pariška komuna 1871.

Izšel je 2. zvezek marksistične biblioteke: Pariška komuna 1871.

Knjiga vsebuje zgodovinski razvoj revolucionarnega gibanja v Franciji, opisuje potek prve proletarske revolucije in se pri tem dotika mnogo važnih vprašanj za delavski razred, kot n. pr. vprašanje politične proletarske stranke, sindikalizma, versko vprašanje, žensko vprašanje, problem revolucionarnega gibanja sploh, vprašanje meščanske in proletarske države itd. itd.

Knjiga z bogato vsebino je razdeljena v štiri velika poglavja.

1. Socialno - gospodarski pogoji pariške komune.
2. Potek pariške komune.
3. Zakaj je propadla pariška komuna.
4. Karl Max in Engels o izkušnjah pariške komune.

Knjigi je prideljen slovarček tujih besed, urejen po abecedi.

Knjiga ni nič manj zanimiva kot brošura o Leninu, oziroma vsebuje še več poučnih stvari.

Knjigo krasé 4 slike.

Nobeden ne bi smel biti brez te knjige. Nizka cena (5 Din) omogoča vsakemu, da jo kupi.

Naroča se jo na **upravništvo »Glasa Svobode«** kot Leninovo brošuro. Denar pošljite naprej (5 dinarjev za knjigo in 50 para za poštnino). Pogoji za naročanje knjige ostanejo za razprodajalce isti kot za Leninovo boršuro.

Naročajte in širite knjigo!

Lastnik in izdajatelj Konzorcij.
Odgovorni urednik Anton Šušteršič.
Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.